



Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2025 m. lapkričio 7 d.
(OR. en)

10604/1/25
REV 1

Tarpinstitucinės bylos:
2025/0172 (COD)
2025/0176 (COD)
2025/0177 (COD)

SIMPL 60
ANTICI 68
INDEF 64
MAP 24
CSC 317
ENV 574
COMPET 589
ENT 108
MI 439
CHIMIE 57
CODEC 869
EDA

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

Komisijos dok. Nr.: COM(2025) 820 final/2

Dalykas: KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
Gynybos parengties bendrasis rinkinys

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 820 final/2.

Priedama: COM(2025) 820 final/2



Strasbūras, 2025 06 17
COM(2025) 820 final/2

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Gynybos parengties bendrasis rinkinys

{SWD(2025) 820 final}

Gynybos parengties bendrasis rinkinys

Europa susiduria su didele ir vis augančia grėsme. Vienintelis būdas, kaip galime užtikrinti taiką Europoje, – turime būti pasirengę atgrasyti tuos, kurie mums pakenktų. Europoje vėl kilo itin intensyvus ginkluotas konfliktas ir kvestionuojama po Antrojo pasaulinio karo ir Šaltojo karo sukurta tarptautine tvarka. Kaip pažymėta Baltojoje knygoje dėl Europos gynybos parengties 2030 m. ⁽¹⁾ (toliau – baltoji knyga), „*antroje šio dešimtmečio pusėje ir vėliau bus formuojama nauja tarptautinė tvarka. Jei nesuformuosime šios tvarkos tiek savo regione, tiek už jo ribų, liksime pasyvūs šio tarpvalstybinės konkurencijos laikotarpio rezultatų su visomis galimomis jų neigiamomis pasekmėmis, įskaitant realią plataus masto karo perspektyvą, gavėjai.*“

Šiandienos sparčiai kintančiame pasaulyje mūsų saugumo padėtis pasikeitė. Grėsmės, su kuriomis susiduriame, yra didesnės, labiau pasaulinės, pradedant galingais organizuoto nusikalstamumo tinklais ir terorizmu ir baigiant hibridinėmis grėsmėmis, kurias skatina dezinformacija, baimė ir mūsų ypatingos svarbos infrastruktūros sabotazas, neretai vykdomas priešišku užsienio valstybių subjektų. Jie kelia tiesioginę grėsmę mūsų gyvenimo būdai ir gebėjimui pasirinkti savo ateities kelią taikant demokratinis procesus. Nors Sąjunga nekariauja, labai intensyvus konfliktas prie jos sienų ir agresyvi Rusijos pozicija reiškia, kad Europa yra atsidūrusi netaikioje padėtyje, o mūsų saugumas ir tikslas kurti ateitį be prievartos ir agresijos negali būti laikomi savaime suprantamu dalyku. Matėme, kaip Rusija dujų eksportą naudojo kaip ginklą ir dėl to kilo netikrumas dėl tiekimo ir buvo staigių kainų šuolių, ir kaip ji sąmoningai taikėsi į Ukrainos energetikos infrastruktūrą. Mūsų saugumas priklauso ir nuo civilinės, ir nuo karinės parengties ⁽²⁾.

Remiantis kelių ES žvalgybos tarnybų atliktais grėsmių vertinimais, Rusijos pajėgumai gaminti karinę įrangą smarkiai padidėjo ir per ateinančius trejus–penkerius metus ji turėtų karinių pajėgumų, kuriais galėtų išbandyti Vakarų šalių vienybę ir Šiaurės Atlanto sutarties 5 straipsnio bei Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 222 straipsnio veiksmingumą. Tai įpareigoja pereiti prie gynybos parengties mąstysenos ir nedelsiant dėti daugiau pastangų siekiant iki 2030 m. atkurti gynybos parengtį ir atgrasymo priemones. Šiomis aplinkybėmis gynybos parengtis turėtų būti suprantama kaip valstybių narių ir Sąjungos gynybos pramonės gebėjimas nuspėti su gynyba susijusias krizes, užkirsti joms kelią ir į jas reaguoti. Gynybos parengtis priklauso nuo turimų gynybos pramonės pajėgumų, būtinų siekiant įgyti ir išlaikyti išteklius, pajėgumus ir infrastruktūrą, kurių reikia, kad būtų galima veiksmingai ir lanksčiai reaguoti į krizes ir susijusius valstybių narių veiksmus ir užkirsti kelią galimoms grėsmėms pasitelkiant patikimą pasirengimą.

Europos gynybai atkurti pirmiausia reikia didžiulių investicijų per ilgą laikotarpį, vadovaujantis Sąjungos ir valstybių narių solidarumo ir bendradarbiavimo dvasia ir kuriant strateginius aljansus NATO viduje bei su panašiai mąstančiomis trečiosiomis valstybėmis. Labai svarbu paspartinti darbą visose srityse, kad būtų skubiai padidinta Europos gynybos parengtis, siekiant užtikrinti, kad ne vėliau kaip iki 2030 m. Europa turėtų tvirtą ir pakankamą Europos gynybos poziciją.

Siekiant sukurti tikrai nepriklausomą Europą, būtina išplėtoti naujos XXI amžiui skirtos formos ***Pax Europaea***, kurią formuotų ir valdytų pati Europa. Todėl Sąjunga, imdamasi

⁽¹⁾ Baltoji knyga dėl Europos gynybos parengties 2030 m. JOIN(2025) 120 *final*, 2025 03 19.

⁽²⁾ ES pasirengimo krizėms strategija siekiama padidinti ES atsparumą suteikiant jai pajėgumų, reikalingų visoms grėsmėms ir pavojams nuspėti ir valdyti. ES pasirengimo krizėms strategija. JOIN(2025) 130 *final*, 2025 03 26.

precedento neturinčių veiksmų, suteikia valstybėms narėms galimybę per ateinančius ketverius metus pagal Baltojoje knygoje dėl Europos gynybos parengties 2030 m. pateiktą planą „ReArm Europe“ surinkti iki 800 mlrd. EUR jų papildomoms gynybos išlaidoms, skirtoms taikai ginti. Daugiau kaip pusė valstybių narių paprašė pradėti taikyti nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą pagal Stabilumo ir augimo pakta, pasinaudodamos lanksčia sąlyga, pagal kurią jos gali gerokai padidinti savo gynybos išlaidas. Atsižvelgiant į Europos Vadovų Tarybos raginimą Europos Komisijai paspartinti darbą visomis kryptimis, kad per ateinančius penkerius metus būtų ryžtingai padidinta Europos gynybos parengtis ⁽³⁾, šiuo gynybos parengties bendruoju rinkiniu bus remiamos valstybių narių pastangos iki 2030 m. stiprinti gynybos pramoninę bazę ir bendrą ES gynybos parengtį bei lankstumą, sudarant būtinas sąlygas sutelkti investicijas į gynybos pajėgumus laikotarpio pradžioje, užtikrinant būtiną nuspėjamumą pramonei ir mažinant biurokratizmą.

Nustatant reikiamų pastangų mastą turėtų būti atsižvelgiama į tai, kad pastaraisiais dešimtmečiais į gynybą nuolat buvo nepakankamai investuojama, ir į bendrą valstybių narių investicijų gynybos srityje trūkumą. Sunkiosios artilerijos šaudmenų pavyzdys gerai iliustruoja problemas, kylančias dėl dešimtmečius darytų nepakankamų investicijų. Todėl didelio intensyvumo konflikto atveju valstybės narės susidurtų su kritiniu stygiumi. Be to, suteikus karinę paramą Ukrainai, jau ir taip ribotos atsargos buvo dar labiau išsekintos. Dėl mažos paklausos Europos gynybos technologinės ir pramoninės bazės gamybos pajėgumai pastaraisiais dešimtmečiais gerokai sumažėjo, o tai labai riboja valstybių narių gebėjimą greitai papildyti atsargas ir atkurti tvirtą ir patikimą gynybos poziciją.

Tikrai veikianti ES masto gynybos įrangos rinka, kurioje užtikrinant Europos atsinaujinimą dėmesys sutelkiamas į inovacijas ir konkurencingumą, yra veiksmingiausias būdas valstybėms narėms atkurti savo arsenalus ir didinti savo parengtį konfliktui. Mat ji teikia trejopą esminę naudą. Pirma, ji leidžia valstybėms narėms pasinaudoti masto ekonomija ir naudotis didele ir stabilesne gynybos rinka. Antra, sudarant palankesnes sąlygas visiems ES tiekėjams patekti į šią rinką, sumažėja jų priklausomybė nuo trečiųjų valstybių tiekėjų, o tai yra didelis pranašumas šiandienos geopolitinėje aplinkoje ir taip užtikrinamas ilgalaikis Sąjungos strateginės nepriklausomybės gyvybingumas. Trečia, ja remiamas Europos gynybos technologinės ir pramoninės bazės konkurencingumas užtikrinant, kad gynybos išlaidomis būtų prisidedama prie visos Europos pramonės augimo ir plėtros.

Dabartinė taikiu laikotarpiu suformuota Sąjungos reglamentavimo aplinka nėra visiškai pritaikyta tikslui plėtoti būtinus pajėgumus ir karinę parengtį, kad būtų galima patikimai atgrasyti nuo ginkluotos agresijos ir sudaryti palankesnes sąlygas veiksmingai ir greitai panaudoti pirmiau minėtas būtinas dideles investicijas. Keletas su gynyba nesusijusių ES teisės aktų nepadaeda sudaryti palankesnių sąlygų ilgalaikėms Europos gynybos technologinės ir pramoninės bazės investicijoms į gynybos pajėgumus, būtinus siekiant užkirsti kelią grėsmėms ir užtikrinti Sąjungos bei jos piliečių saugumą. Europos gynybos technologinė ir pramoninė bazė yra labai specifinis sektorius, kurio pagrindinis tikslas nėra vien tik ekonominis. Jame daugiausia dėmesio skiriama valstybių narių ginkluotųjų pajėgų poreikiams, laiku, reikiamu mastu ir konkurencingomis kainomis užtikrinant reikiamą techninių pajėgumų lygį. Sąjungos reglamentavimo sistema turėtų atitikti gynybos parengties tikslą, kad valstybės narės galėtų investuoti, kurti, atlikti mokslinius tyrimus ir teikti aukštos kokybės produktus bei paslaugas, leisti vykdyti projektus ir rengti viešuosius pirkimus sparčiau ir lanksčiau, kartu laikantis aukštų mokslinių tyrimų, aplinkos ir socialinių standartų, dėl kurių Europos Sąjunga yra viena pasaulinių lyderių šiose srityse.

⁽³⁾ 2025 m. kovo 20 d. Europos Vadovų Tarybos išvados.

Siekiant paspartinti Europos gynybos pramonės gamybos augimą, kad būtų greitai pasiekti gamybos pajėgumai, kurių reikia siekiant pasirengti didelio intensyvumo konfliktui ir taip nuo jo atgrasyti, būtina iš esmės supaprastinti procesus ir panaikinti reglamentavimo bei administracinę naštą visuose sektoriuose.

Be to, šios didžiulės pastangos suteikia galimybę modernizuoti valstybių narių ginkluotąsias pajėgas ir padidinti Europos gynybos technologinės ir pramoninės bazės investicijas. Reikia atsižvelgti į spartesnę karinių technologijų raidą ir spartaus nusidėvėjimo riziką, kaip rodo tebesitęsianti didelio intensyvumo Rusijos agresija Ukrainoje ir perversminių technologijų skverbtis į gynybos tiekimo grandines. Siekiant užtikrinti, kad investicijos į gynybą būtų pritaikytos ateities iššūkiams, ir norint išnaudoti Europos gynybos technologinės ir pramoninės bazės inovacinį potencialą, svarbu skatinti inovacijų ciklus, visų pirma toliau paprastinant ir spartinant Europos gynybos fondo bendrai vykdomų mokslinių tyrimų ir plėtros procedūras⁽⁴⁾. Be to, siekiant skatinti inovacijas ir konkurencingumą ES labai svarbi parama startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms, visų pirma atveriant Europos inovacijų tarybos programą „Accelerator“, STEP ir fondą „Scaleup Europe“ dvejopo naudojimo ir gynybos technologijoms.

Stiprinant Europos gynybos technologinę ir pramoninę bazę, reikia geriau atspindėti pagrindinių technologijų ir medžiagų dvejopo naudojimo pobūdį. Skaitmeninės technologijos, pažangioji elektronika, junglumas ar cheminės medžiagos – visa tai yra itin svarbūs Sąjungos konkurencingumo darbotvarkės ir jos gynybos atsparumo elementai. ES pasirengimo krizėms strategijoje pabrėžiama, kad ES turi integruoti dvejopo naudojimo aspektus į visas savo investicijas į infrastruktūrą ir pajėgumų planavimą, pavyzdžiui, karinį mobilumą, masinę evakuaciją, saugius ryšius ir junglumą, jūrų saugumą, kibernetinius pajėgumus ir kosmoso išteklius bei paslaugas. Siekiant skatinti tokią civilinių ir gynybos inovacijų sinergiją ir užtikrinti ypatingos svarbos vertės ir tiekimo grandinių plėtrą, pagal šią iniciatyvą priimtos supaprastinimo priemonės, kai aktualu, bus taikomos dvejopo naudojimo technologijoms ir medžiagoms.

Šiame komunikate Komisija, remdamasi patirtimi ir plataus masto viešų konsultacijų rezultatais, pateikia plataus užmojo pasiūlymus dėl su gynyba susijusių teisės aktų ir programų, taip pat su gynyba nesusijusių teisės aktų supaprastinimo, kad būtų pašalintos reglamentavimo kliūtys ir sudarytos palankesnės sąlygos ES gynybos parengčiai ir pramonės plėtrai. Šiame komunikate taip pat tiksliau aiškinamos ES teisės aktuose numatytos nukrypti leidžiančios nuostatos, kuriomis valstybės narės galbūt naudojosi nevisapusiškai.

1. ES gynybos teisės aktai ir gynybos pramonės programos

Viešieji pirkimai gynybos srityje

Gynybos ir saugumo srities viešųjų pirkimų direktyva⁽⁵⁾ siekiama užtikrinti ES masto gynybos produktų rinkos veikimo sąlygas. Tačiau suinteresuotieji subjektai neretai laikosi

⁽⁴⁾ 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/697, kuriuo įsteigiamas Europos gynybos fondas ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2018/1092, OL L 170, 2021 5 12, p. 149–177.

⁽⁵⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB, OL L 216, 2009 8 20, p. 76–136.

nuomonės, kad direktyvoje nustatytos procedūros yra pernelyg sudėtingos ir apsunkinančios ir reikalauja neproporcingų valstybių narių išteklių. Todėl direktyvos nuostatas būtina supaprastinti, kartu užtikrinant, kad būtų pasiekti jos tikslai, visų pirma sudarant sąlygas racialesniems ir veiksmingesniems viešųjų pirkimų gynybos srityje procesams. Tai leis valstybėms narėms sutelkti dėmesį į svarbiausias sutartis, veiksmingiau paskirstyti išteklius ir sumažinti pramonei tenkančią administracinę naštą.

Nors išsamią direktyvos peržiūrą numatoma atlikti 2026 m., viešųjų pirkimų taisyklės jau turėtų būti supaprastintos siekiant atsižvelgti į tai, kad Europai reikia atkurti savo gynybą skubiai ir teikiant tam pirmenybę, suteikti daugiau lankstumo kelių valstybių narių vykdomiems bendradarbiaujamiesiems viešiesiems pirkimams ir paskatinti inovacinių sprendimų, būtinų gynybos parengčiai iki 2030 m. pasiekti, viešuosius pirkimus. Viešųjų pirkimų sutarčių buvimas ir ilgalaikis paklausos nuspėjamumas yra svarbiausi veiksniai pramonei siekiant padidinti savo gamybos pajėgumus ir pasiekti gynybos parengties tikslus. Šiuo tikslu Komisija siūlo padidinti direktyvos taikymo ribas iki 900 000 EUR prekių ir paslaugų sutartims. Tokiu būdu direktyva bus netaikoma daugeliui mažesnių sutarčių, kurios daro nereikšmingą poveikį vidaus rinkai, o dėl mažesnės administracinės ir ekonominės naštos valstybėms narėms ir pareiškėjams bus užtikrintas ekonominis veiksmingumas.

Mažos ir suskaidytos valstybių narių gynybos išlaidos inovacijoms daro neigiamą poveikį besiformuojančioms perversminėms technologijoms, kurios yra gyvybiškai svarbios būsimiems gynybos pajėgumams. Palengvinus novatoriškų sprendimų viešuosius pirkimus bus prisidedama prie gynybos transformacijos pasitelkiant perversmines inovacijas, nes naujos technologijos iš esmės keičia karo pobūdį keliuose srityse (pvz., dirbtinio intelekto, debesijos ir kvantinės kompiuterijos, pažangaus ir saugaus junglumo, autonominių sistemų srityse). Naujoji galimybė tiesiogiai pirkti novatoriškus produktus ir paslaugas, atsirandanti vykdant lygiagrečius ir konkurencingus mokslinių tyrimų projektus, dėl kurių valstybės narės yra sudariusios sutartis, yra tinkama pažangiausiems mokslinių tyrimų ir plėtros projektams, kurių tikėtinų rezultatų neįmanoma nuspėti mokslinių tyrimų ir plėtros srities viešųjų pirkimų pradžioje. Kartu su spartesnio novatoriškų viešųjų pirkimų ir bendradarbiavimo projektų vykdymo sąlygomis, be kita ko, nustatant supaprastintą inovacijų partnerystės procedūrą ir pateikiant paaiškinimų dėl EGF lėšomis finansuojamų projektų rezultatų viešųjų pirkimų, bus remiamas sklandus perėjimas nuo mokslinių tyrimų prie viešųjų pirkimų, kad valstybės narės galėtų greitai pasinaudoti novatoriškais sprendimais, sukurtais įgyvendinant šiuos projektus.

Atsižvelgiant į iššūkių keliantį tempą, kuriuo valstybės narės šiuo metu turi papildyti savo arsenalus, reikia naudotis ir jau turimais gynybos produktais. Kad valstybės narės galėtų greitai įsigyti vienodą lengvai prieinamą įrangą, derybos be išankstinio skelbimo apie pirkimą turėtų būti laikinai išplėstos įtraukiant bendradarbiaujamuosius viešuosius pirkimus ir techninę priežiūrą. Tai leistų valstybėms narėms sutelkti išteklius ir pasinaudoti masto ekonomija siekiant greitai įsigyti įrangą ir pajėgumus. Tai papildė esamą direktyvoje įtvirtintą lankstumą, kai reikia imtis skubių veiksmų dėl krizės, įskaitant numatomus žalingus įvykius ⁽⁶⁾, be kita ko, didelio intensyvumo konfliktus prie ES sienų ir labai tikėtinas grėsmes Sąjungos ir jos valstybių narių saugumui.

⁽⁶⁾ Direktyvos 2009/81/EB 1 straipsnio 10 punkte pateikta sąvokos „krizė“ apibrėžtis apima scenarijus, pagal kuriuos krizė – tai taip pat „neišvengiama (...) žalos grėsmė“.

Papildomas lankstumas ilgesnės iki 10 metų trukmės pagrindų susitarimuose, kuriais gali naudotis kitos valstybės narės, kaip siūloma Europos gynybos pramonės programos (EGPP) reglamente ⁽⁷⁾, padės valstybėms narėms greičiau, mažesnėmis sąnaudomis ir užtikrinant didesnę sąveikumą pasiekti savo tikslinius pajėgumus. Komisija ragina valstybes nares skubiai peržiūrėti savo nacionalines viešųjų pirkimų taisykles, kad būtų pašalinta papildoma našta viešųjų pirkimų procedūrų dalyviams (perteklinis reglamentavimas). Panaikinus valstybių narių statistinių ataskaitų teikimo pareigas sumažės biurokratizmas, o Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos ⁽⁸⁾ taikymas gynybos sektoriui bus patikslintas 2026 m. atliekant direktyvos vertinimą.

Gynybos produktų siuntimas ES viduje

Spartus su gynyba susijusių produktų siuntimas Sąjungos viduje yra labai svarbus siekiant sutelkti visus pramoninius ir technologinius pajėgumus visoje Sąjungoje ir pasiekti sinergiją ir masto ekonomiją, diegti inovacijas ir užtikrinti tiekimo saugumą. Viešose konsultacijose suinteresuotieji subjektai atkreipė dėmesį į nepakankamą valstybių narių kontrolės sistemų suderinimą ir nepakankamą bendrųjų siuntimo licencijų (kurios yra pagrindinė direktyvoje numatyta supaprastinimo priemonė ⁽⁹⁾) naudojimą ir paragino pašalinti sudėtingus reikalavimus ir vėlavimą, susijusius su siuntimo ES viduje kontrole. Jie taip pat atkreipė dėmesį į kliūtis, atsirandančias dėl to, kad įgyvendinant EGF projektus siuntimo leidimai nėra išduodami laiku, ir dėl didelės naštos tvarkant įvairius nacionalinius galutinio naudotojo pažymėjimus arba kitų formų siuntimo ES viduje apribojimų.

Laikantis Sutartyse apibrėžtų kompetencijos ribų, Komisija glaudžiai bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad gynybos produktų siuntimas valstybių narių ginkluotosioms pajėgoms, siuntimas tiekimo grandinėse ir siuntimas vykdant ES finansuojamus projektus, taip pat galutinio naudotojo pažymėjimų tvarkymas būtų supaprastinti. Siūlomais pakeitimais bus gerokai sumažintas projektų įgyvendinimo vėlavimas ir biurokratizmas EGF projektų dalyviams. Valstybėms narėms leidžiama kitų kategorijų siuntimui netaikyti išankstinio leidimo reikalavimo ir jos raginamos numatyti platesnę bendrųjų siuntimo licencijų naudojimą, išplėsti ir suderinti jų taikymo sritį. Numačius, kad bendrąsias siuntimo licencijas būtų galima naudoti ir tais atvejais, kai siuntimą vykdo sertifikuotos įmonės, įmonės bus skatinamos vykdyti sertifikavimo ir griežtos atitikties programas, susijusias su siuntimo ES viduje kontrole, kartu gerokai sumažinant joms tenkančią administracinę naštą. Siekdama sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybiniais sandoriams tiekimo grandinėse ir paspartinti gamybos augimą pagal Direktyvą dėl su gynyba susijusių produktų siuntimo ES viduje ⁽¹⁰⁾, Komisija ragina valstybes nares netaikyti komponentų, kuriuos numatoma integruoti į galutinį produktą kitoje valstybėje narėje ir kurių negalima reeksportuoti atskirai, siuntimo ES viduje apribojimų, bent jau

⁽⁷⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukurama Europos gynybos pramonės programa ir priemonių sistema savalaikiam gynybos produktų prieinamumui ir tiekimui užtikrinti (EGPP), 2024 3 5, COM(2024) 150 *final*.

⁽⁸⁾ 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/1791 dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955, (nauja redakcija), OL L 231, 2023 9 20, p. 1–111.

⁽⁹⁾ Bendrosios siuntimo licencijos leidžia *ex ante* kontrolę (kontrolę prieš siuntimą) pakeisti *ex post* kontrole (kontrolę po siuntimo). Dėl šio pakeitimo siuntimą paprastai galima atlikti per vieną–tris dienas. Kita vertus, vidutinis laikas, per kurį kontrolės institucijos gali *ex ante* sutvarkyti paprastą individualią siuntimo licenciją, gali būti maždaug 6–7 savaitės, o leidimų išdavimo procesas neretai trunka gerokai ilgiau.

⁽¹⁰⁾ 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/43/EB dėl su gynyba susijusių produktų siuntimo Bendrijoje sąlygų supaprastinimo, OL L 146, 2009 6 10, p. 1–36, 4 straipsnio 8 dalis.

įgyvendinant kai kurių valstybių narių jau taikomą *de minimis* principą. Galiausiai Komisija siūlo supaprastinti ataskaitų apie nematerialiųjų technologijų siuntimą teikimo pareigas.

Europos gynybos fondas (EGF)

Europos gynybos fondas yra vienintelė ES priemonė, kuria remiami bendradarbiaujamieji gynybos srities moksliniai tyrimai ir plėtra. Komisijos atliktas tarpinis fondo vertinimas ir išsamios konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais patvirtino bendrą fondo veiksmingumą ir aktualumą, kartu pabrėžiant, kad reikia dar labiau supaprastinti procedūras ir mažinti administracinę naštą. Todėl Komisija siūlo daugiau lankstumo įgyvendinant EGF.

Komisija siūlo patikslinti ir supaprastinti vertinant pasiūlymus taikomus sutarties skyrimo kriterijus ir numato galimybę atrinkti tik svarbiausius sutarties skyrimo kriterijus, atsižvelgiant į kvietimų teikti pasiūlymus tikslus, taip užtikrinant, kad vertinimo procesas būtų greitesnis, lankstesnis ir ne toks apsunkinantis. Galimybė įgyvendinti EGF vykdant metines arba daugiametes darbo programas, kartu patikslinant tiesioginio sutarties skyrimo taisykles, taip pat platesnės netiesioginio valdymo galimybės suteiks daugiau lankstumo ir užtikrins didesnę nuspėjamumą planuojant ir įgyvendinant EGF projektus, taikant lankstų valdymo procesą ir užtikrinant mažesnę administracinę naštą. Atsižvelgdama į pasiūlymą dėl ketvirtosios investicijų į gynybos technologijas srities pagal Europos strateginių technologijų platformą (STEP) ⁽¹¹⁾, Komisija siūlo supaprastinti ikiprekybinius viešuosius pirkimus ir bendrame finansavime dalyvaujančių valstybių narių teises naudotis plėtos projektų rezultatais, kad atitinkami EGF projektai būtų įgyvendinami kuo greičiau ir kad taip būtų skatinamos gynybos srities inovacijos ir perversminės technologijos.

Galiausiai Komisija imsis papildomų priemonių, kad paspartintų pasiūlymų vertinimą ir sutrumpintų dotacijų susitarimų pasirašymo ir mokėjimų atlikimo laiką, pavyzdžiui, sudarys aukštesnio lygio subrangos sutartis (daugiau kaip 30 %), pratęs naudos gavėjų nuosavybės kontrolės vertinimų galiojimą nuo 18 iki ne mažiau kaip 36 mėnesių ir parengs standartinę išlygą dėl draudimo persiūsti. Siekdami reaguoti į suinteresuotųjų subjektų raginimus sukurti paprastą ir saugią keitimosi konfidencialia ir neskelbtina informacija sistema, Komisija, valstybės narės ir pramonės atstovai palaipsniui diegia SUE (*Secret de l'Union Européenne*) sistemą, kad 2026 m. pradžioje būtų aprūpintos visos valstybės narės, kai tik bus užbaigti būtini valstybių narių akreditavimo ir priėmimo procesai; tuo pat metu nagrinėjama galimybė sukurti įslaptintą debesiją, kad įgyvendinant įslaptintus gynybos srities projektus būtų galima keistis informacija, pažymėta slaptumo žyma RESTREINT UE/EU RESTRICTED ir žemesnio lygio slaptumo žyma. Šiuo gynybos parengties bendruoju rinkiniu nustatyti supaprastinimai gali būti atgaline data taikomi jau vykdomiems EGF projektams.

Atsižvelgiant į baltąją knygą, kurioje raginama didinti Ukrainos dalyvavimą EGF veiksmuose ir stiprinti ES ir Ukrainos bendradarbiavimą, Ukrainoje vykdomos bandymų veiklos išlaidos turėtų tapti tinkamomis finansuoti EGF lėšomis. Tai leistų Europos gynybos technologinei ir pramoninei bazei pasinaudoti aktyvia Ukrainos karo padėtimi siekiant atlikti bandymus (naudojant greitųjų bandymų pajėgumus, atliekant visą parą

⁽¹¹⁾ 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriamą Europos strateginių technologijų platformą (STEP) ir iš dalies keičiami Direktyva 2003/87/EB bei reglamentai (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 ir (ES) 2021/241, PE/11/2024/REV/1, OL L, 2024/795, 2024 2 29.

trunkančius bandymus ir bandymus mūšio lauke), kad kuriant gynybos technologijas ir produktus būtų galima greitai atsižvelgti į vykstančio šiuolaikinio karo grįžtamąją informaciją.

2. Su gynyba nesusiję ES teisės aktai ir programos

Kliūčių šalinimas ir visapusiškas gynybos parengčiai didinti skirtų būdų panaudojimas

Leidimų išdavimo gynybos pramonės investicijoms ir gynybos parengties veiklai procesai neretai yra pernelyg ilgi ir apsunkinantys. Siekiant juos paspartinti, labai svarbu užtikrinti, kad poveikio aplinkai vertinimo ir aplinkos teisės aktų laikymosi procesai (pvz., dėl miestų planavimo ir (arba) žemėtvarkos, poveikio aplinkai vertinimo, triukšmo, buveinių ir paukščių apsaugos, vandentvarkos ir atliekų tvarkymo) būtų palankūs gynybos parengčiai užsitikrinti dabartinėmis aplinkybėmis. Šie taikos laikais patvirtinti procesai dabar turi būti vykdomi taikant pagreitintas leidimų išdavimo procedūras, pritaikytas prie skubių gynybos parengties poreikių, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos masiškai ir greitai padidinti gynybos pramonės investicijas ir gynybos parengties veiklą, kurioms reikia didesnio lankstumo ir kurios yra labai svarbios siekiant patenkinti atsirandančius saugumo poreikius.

Nors už leidimus atsako valstybės narės, tam tikros su leidimais susijusios taisyklės, įskaitant, be kita ko, poveikio aplinkai vertinimą, nustatytos Sąjungos teisėje. Labai svarbu racionalizuoti, supaprastinti ir paspartinti visus leidimų išdavimo gynybos pramonės investicijoms ir gynybos parengties veiklai procesus, kartu skubiau užtikrinant aplinkos ir žmonių apsaugos standartus visoje Sąjungoje. Tai galima pasiekti sukuriant paspartintus ir prioritetinius nacionalinius leidimų išdavimo procesus, kuriuose pramonei būtų numatytas vienas bendras kontaktinis punktas, siekiant sumažinti administracinę naštą ir paspartinti leidimų išdavimo gynybos parengties veiklai procesą. Valstybių narių prašymu Komisija yra pasirengusi teikti konsultacijas ir stiprinti gebėjimus, susijusius su paspartintos leidimų išdavimo tvarkos nustatymu.

Labai svarbu užtikrinti aukštus aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos standartus taikant Sąjungos aplinkos teisės aktus, kartu užtikrinant gynybos parengties tikslo įgyvendinimą iki 2030 m. Nors daugumoje Sąjungos aplinkos teisės aktų numatytos nukrypti leidžiančios nuostatos dėl viešųjų tikslų, dėl skirtingo aiškinimo ir įgyvendinimo valstybėse narėse taikomos taisyklės dėl investicijų į gynybą yra sudėtingos ir neaiškos. Komisija paaiškina, kad valstybės narės, siekdamos į įvairių Sąjungos teisės aktų taikymo sritį įtraukti gynybos parengtį, įskaitant pramonės ir valdžios sektoriaus daromas investicijas į gynybą ir gynybos parengties veiklą, gali taikyti tuose teisės aktuose nustatytas su *viršesniu viešuoju interesu*, *viešuoju saugumu* arba *krize* susijusias nukrypti leidžiančias nuostatas ⁽¹²⁾. Kai taikomos kompensacinės arba švelninimo priemonės, tomis

⁽¹²⁾ Pavyzdžiui, nukrypti leidžiančias nuostatas, nustatytas 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvoje 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos, OL L 206, 1992 7 22, p. 7–50, Vandens pagrindų direktyvoje (2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, OL L 327, 2000 12 22, p. 1–73), Paukščių direktyvoje (2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (kodifikuota redakcija), OL L 20, 2010 1 26, p. 7–25) ir Atliekų vežimo reglamente (2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1157 dėl atliekų vežimo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1257/2013 ir (ES) 2020/1056 ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1013/2006, PE/84/2023/REV/1, OL L, 2024/1157, 2024 4 30).

priemonėmis turėtų būti užtikrinami teisės aktų tikslai ir jos turėtų būti proporcingos atsižvelgiant į gynybos parengties aspektus, kad 2030 m. gynybos parengties tikslą būtų galima pasiekti laiku. Poveikio aplinkai vertinimo direktyvoje ⁽¹³⁾ numatyta išimtis gynybos tikslams svarbiems projektams ir ji taip pat gali būti taikoma gynybos parengties projektams ir veiklai. Be to, Elektros ir elektroninės įrangos atliekų direktyvoje ⁽¹⁴⁾ ir Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvoje ⁽¹⁵⁾ numatyta išimtis kariniams tikslams, kurie apima ir gynybos parengties tikslą.

Sąjungos cheminių medžiagų *acquis* labai padėjo išlaikyti aukštą žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos lygį, palengvinant laisvą medžiagų judėjimą vidaus rinkoje, kartu atsižvelgiant į socialinę ir ekonominę naudą. Taip pat labai svarbu išlaikyti aukštą profesinės saugos lygį ir geras darbo sąlygas, kad gynybos sektorius taptų patrauklus kaip užimtumo galimybė, kartu užtikrinant, kad būtų galima veiksmingai pasiekti gynybos parengties tikslus.

Šiuo metu Sąjungos cheminių medžiagų *acquis* nėra aiškiai numatytas išankstinis cheminių medžiagų uždraudimo arba apribojimo procesų poveikio gynybos pramonei vertinimas, susijęs su Cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH) reglamentu ⁽¹⁶⁾. Komisija pažymi, kad galimybė taikyti išimtį gynybos tikslais REACH reglamente jau numatyta, tačiau kai kuriose valstybėse narėse ši išimtis gynybos sumetimais taikyta ribotai. Be to, ši išimtis taikoma *ad hoc* pagrindu, o tai neatitinka 2030 m. gynybos parengties tikslo ir reikalavimų iki 2030 m. skubiai padidinti gynybos gamybos mastą. Todėl Komisija siūlo išplėsti nacionalinės išimties pagal REACH reglamentą taikymo sąlygas ir ragina valstybes nares išnaudoti visą jos potencialą gynybos poreikiams, įskaitant gynybos parengties veiklą. Komisijai ateityje atliekant REACH reglamento supaprastinimą bus siekiama aiškiai įtraukti gynybos parengties tikslą, užtikrinant, kad gynybos klausimai, įskaitant netiesioginį poveikį gynybos tiekimo grandinėms, būtų išsamiai įvertinti. Tai leistų iš anksto ir visapusiškai įvertinti gynybos parengties tikslą, įskaitant netiesioginį poveikį gynybos tiekimo grandinėms. Siekiant užtikrinti Sąjungos cheminių medžiagų *acquis* nuoseklumą, panaši išimtis siūloma Reglamente dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo ⁽¹⁷⁾ ir Biocidinių produktų reglamente ⁽¹⁸⁾. Kalbant apie Patvariųjų organinių teršalų

⁽¹³⁾ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (kodifikuota redakcija), OL L 26, 2012 1 28, p. 1–21.

⁽¹⁴⁾ 2003 m. sausio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/96/EB dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų, OL L 37, 2003 2 13, p. 24–39.

⁽¹⁵⁾ 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/65/ES dėl tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo, OL L 37, 2003 2 13, p. 19–23.

⁽¹⁶⁾ 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB, OL L 396, 2006 12 30.

⁽¹⁷⁾ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiantis ir panaikinantį direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006, OL L 353, 2008 12 31, p. 1–1355.

⁽¹⁸⁾ 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo, OL L 167, 2012 6 27, p. 1–123.

reglamentą⁽¹⁹⁾, kuriuo įgyvendinama Stokholmo konvencija, Komisija siūlo, kad į gynybos parengties poreikius būtų atsižvelgta ES parengiamuosiuose etapuose prieš Konvencijoje nustatant draudimus ar apribojimus tarptautiniu lygmeniu, nes būtent tame etape galima svarstyti galimas išimtis. Be to, valstybės narės gali taikyti ataskaitų teikimo reikalavimų išimtis, kad apsaugotų neskelbtiną informaciją, remdamosi nacionaliniais ar Sąjungos saugumo interesais.

Siekiant stiprinti Sąjungos gynybos pramonės gamybos pajėgumus, kad būtų galima įsigyti šiuo metu jiems trūkstamų ypatingos svarbos pajėgumų, gynybos pramonė ir ginkluotosios pajėgos turi greitai, lanksčiai ir ekonomiškai efektyviai importuoti gynybos įrangą, komponentus ir žaliavas iš Sąjungai nepriklausančių šalių. Šiuo tikslu Komisija ragina valstybes nares visapusiškai pasinaudoti galimybe sustabdyti importo muitų taikymą tam tikriems ginklams ir karinei įrangai, kuriuos iš trečiųjų valstybių importuoja karinės gynybos institucijos arba kurie importuojami jų vardu⁽²⁰⁾. Be to, toliau kuo labiau skatinant ir didinant vidaus pajėgumus, visų pirma susijusius su žaliavomis, atleidimas nuo muitų, taikomų kai kurioms pramoninėms žaliavoms, pusgaminiams ar komponentams, importuojamiems iš ES nepriklausančių šalių⁽²¹⁾ pagal autonominių muitų tarifo taikymo sustabdymo ir kvotų schemą, taip pat galėtų būti naudojamas gynybos sektoriaus konkurencingumui didinti, taip stiprinant Sąjungos gynybos parengtį.

Kai kurių technologijų, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto, pranašumo gynybos srityje potencialas yra svarbus svertas, kurį reikia skubiai stiprinti Europos lygmeniu. Europos Sąjungos dirbtinio intelekto aktu⁽²²⁾ skatinama kurti dirbtinio intelekto sistemas laikantis rizika grindžiamo požiūrio ir nustatant rizikai proporcingas taisykles. Juo nereglamentuojami moksliniai tyrimai iki pateikimo rinkai visose srityse, įskaitant gynybą, taip pat dirbtinio intelekto kūrimas ir naudojimas išimtinais kariniais, gynybos ar nacionalinio saugumo tikslais. Komisija primena, kad valstybės narės gali sukurti apribotą bandomąją reglamentavimo aplinką, kuri gali padėti lanksčiai ir greitai plėtoti didelės rizikos dirbtinio intelekto sistemas, susijusias su kariniais ir gynybos tikslais, kad būtų sudarytos sąlygos teisiškai saugiam kūrimui ir bandymams.

Palankesnių sąlygų viešosioms ir privačiosioms investicijoms į gynybos sektorių sudarymas

Nedarant poveikio Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 346 straipsniui, gynybai taikomos konkurencijos taisyklės ir jomis prisidedama prie geresnio vidaus rinkos veikimo. Be to, jos neturėtų trukdyti skubiai plėsti šį sektorių, jo indėliui siekiant 2030 m. gynybos parengties tikslo ir valstybių narių gebėjimui veiksmingai reaguoti į blogėjančios geopolitinės aplinkos keliamus iššūkius. Komisija tinkamai atsižvelgia į gynybos

⁽¹⁹⁾ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1021 dėl patvariųjų organinių teršalų (nauja redakcija), PE/61/2019/REV/1, OL L 169, 2019 6 25, p. 45–77.

⁽²⁰⁾ 2021 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (ES) 2021/2278, kuriuo sustabdomas Reglamento (ES) Nr. 952/2013 56 straipsnio 2 dalies c punkte nurodyto Bendrojo muitų tarifo muitų taikymas tam tikriems žemės ūkio ir pramonės produktams ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1387/2013, OL L 466, 2021 12 29, p. 1, su pakeitimais.

⁽²¹⁾ Komisijos komunikatas dėl autonominių muitų tarifo taikymo sustabdymo ir kvotų, OL C 363, 2011 12 13, p. 6.

⁽²²⁾ 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828, (Dirbtinio intelekto aktas), PE/24/2024/REV/1, OL L, 2024/1689, 2024 7 12.

pramonės ir Europos gynybos įrangos rinkos ypatumus ir jos indėlį siekiant gynybos parengties tikslo, užtikrindama konkurencijos nuostatų (dėl susijungimų, antimonopolinės politikos ir valstybės pagalbos kontrolės) vykdymą.

Europos Sąjungos **susijungimų** kontrolės tvarkos tikslas – išlaikyti gerai veikiančias rinkas, be kita ko, gynybos sektoriuje. Europos pramonės gynybos parengtis labai priklauso nuo konkurencingų rinkų, kurios gali užtikrinti pažangiausias technologijas ir inovacijas, taip pat nuo tinkamų ir lanksčių gamybos pajėgumų, kartu užtikrinant, kad dėl koncentracijos nepadidėtų įtakos rinkoje lygiai, dėl kurių greičiausiai padidėtų valstybių narių biudžetų išlaidos. Šiuo metu atlikdama susijungimų gairių peržiūrą Komisija tinkamai atsižvelgs į pasikeitusią saugumo ir gynybos aplinką ir siekia sužinoti suinteresuotųjų subjektų nuomonę, kad šie aspektai būtų veiksmingai sprendžiami. Komisija visų pirma įvertins bendrą naudą, kurią teikia sustiprinta gynyba ir saugumas Sąjungoje, taip užtikrinant veiksmingumą.

Kalbant apie **antimonopolinę politiką**, Komisija yra pasirengusi pateikti Europos pramonei rekomendacijas dėl gynybos sektoriaus įmonių bendradarbiavimo projektų, ypač tais atvejais, kai toks bendradarbiavimas yra būtinas siekiant padidinti gamybos mastą arba kai pavienės įmonės kitu atveju negalėtų pačios kurti ar gaminti produkto. Tai taip pat gali būti taikoma gynybos bendrovių vykdomiems bendriems žaliavų viešiesiems pirkimams. Vertindama tokius susitarimus, Komisija taip pat atsižvelgs į pasiektą veiksmingumą, įskaitant, pavyzdžiui, teigiamą tokio bendradarbiavimo poveikį gynybos parengties ir gynybos tiekimo grandinių bei vidaus rinkos atsparumo požiūriu.

Didelės viešosios ir privačiosios investicijos yra labai svarbios pramonės plėtrai, kad būtų pasiektas 2030 m. ES gynybos parengties tikslas. Siekdamos šio tikslo, valstybės narės gali pasinaudoti sanglaudos finansavimo laikotarpio vidurio peržiūros teikiamomis galimybėmis remti gynybos pramonės pajėgumus ir karinį mobilumą ⁽²³⁾. Jos taip pat gali naudoti savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų išteklius nuosavo kapitalo injekcijoms į nacionalinius skatinamojo finansavimo bankus, taip pat įnašams į ES palydovinio ryšio programas ir Europos gynybos pramonės programą (EGPP), kaip akcentuojama komunikate „Priemonė „NextGenerationEU“. Laikotarpis iki 2026 m.“ ⁽²⁴⁾. Kad būtų galima prisidėti prie EGPP, būtina labai greitai užbaigti vykstančius trilogus teisėkūros klausimais ir įtraukti įgalinančią nuostatą. Šios papildomos galimybės naudoti ES lėšas gynybai dar labiau padidina turimų išteklių apimtį, taigi ir pagrindą šalinti nereikalingas kliūtis ar administracinę naštą, trukdančias veiksmingai investuoti į gynybą.

Šiomis aplinkybėmis, pirma, valstybės priemonės, kuriomis remiamos investicijos į bendrąją infrastruktūrą, pavyzdžiui, geležinkelio tunelių plėtimą arba kelių ar geležinkelių tiltų sustiprinimą, siekiant sukurti judumo koridorius, nėra valstybės pagalba, nes tai yra valdžios institucijų vykdoma veikla, susijusi su valstybės prerogatyvų įgyvendinimu. Tas pats pasakytina ir apie valstybių narių ginkluotųjų pajėgų funkcijas, kurios paprastai taip pat susijusios su valdžios institucijų vykdoma veikla. Valstybėms narėms nereikia pranešti apie šias priemones Komisijai.

⁽²³⁾ Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl su gynyba susijusių investicijų į ES biudžetą skatinimo siekiant įgyvendinti planą „ReArm Europe“ iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/694, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697, (ES) 2021/1153, (ES) 2023/1525 ir (ES) 2024/795, COM(2025) 188 *final*, 2025 04 22.

⁽²⁴⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Priemonė „NextGenerationEU“. Laikotarpis iki 2026 m.“, 2025 6 4, COM(2025) 310 *final*.

Antra, dabartinėmis aplinkybėmis yra kilęs viršesnis Sąjungos ir nacionalinis interesas didinti gynybos gamybos mastą ir pastebėtas rinkos operatorių nesugebėjimas pakankamai laiku reaguoti į šį poreikį dėl įvairių objektyvių veiksnių (pvz., susiskaidžiusių viešųjų pirkimų rinkų, paklausos neapibrėžtumo laikui bėgant, galimybių gauti finansavimą). Todėl konkrečios **valstybės pagalbos** priemonės, kuriomis remiamos investicijos į gynybos produktų ir paslaugų gamybos pajėgumus, paprastai gali būti laikomos remiančiomis esminius saugumo interesus nedarant neigiamo poveikio konkurencijos sąlygoms vidaus rinkoje, taigi jos patenka į SESV 346 straipsnio taikymo sritį. Kai valstybės pagalbos priemonėms taikomas SESV 346 straipsnis, valstybėms narėms nereikia pranešti apie tokias priemones Komisijai. Pagal SESV 346 straipsnį ir su juo susijusią jurisprudenciją nacionalinių priemonių, skirtų esminiams saugumo interesams apsaugoti, būtinumas ir proporcingumas nagrinėjami kiekvienu konkrečiu atveju dėl kiekvienos tokios priemonės, atsižvelgiant į jos kontekstą ir poveikį. Taigi tokia išvada dėl valstybės pagalbos priemonių nedaro poveikio SESV 346 straipsnio taikomumo nacionalinėms priemonėms, darančioms poveikį kitoms Sąjungos taisyklėms, pavyzdžiui, gynybos viešųjų pirkimų srityje, vertinimui. Taisyklėmis, kuriomis skatinama Europos masto gynybos produktų rinka, gerinamos investicijų į gynybos gamybą ekonominės sąlygos ir taip didinamas Sąjungos ir jos pavienių valstybių narių saugumas. Todėl kitose srityse, nesusijusiose su valstybės pagalba, visi prašymai taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą pagal SESV 346 straipsnį ir toliau bus atidžiai nagrinėjami.

Trečia, kai viešoji parama yra **valstybės pagalba** ir nepatenka į SESV 346 straipsnio taikymo sritį, jai gali būti taikomos suderinamumo galimybės, siūlomos pagal esamas valstybės pagalbos gaires, sistemas arba Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą⁽²⁵⁾. Tokia pagalba – individuali pagalba arba pagalbos schemas – taip pat gali būti patvirtinta tiesiogiai pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą. Pagal šią nuostatą Komisija gali laikyti, kad pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių plėtrai skatinti, įskaitant gynybos produktų gamybai ir paslaugoms būtinas žaliavas, yra suderinama su valstybės pagalbos taisyklėmis, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui. Apskritai užtikrindama teigiamo poveikio ir neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai pusiausvyrą, Komisija tinkamai atsižvelgs į priemonės indėlį siekiant 2030 m. gynybos parengties tikslo, taip pat į gynybos rinkos, kurioje paklausa atsiranda iš valstybių narių, kontroliuojančių su gynyba susijusių produktų ir technologijų įsigijimą, įskaitant eksportą, ypatumus. Elementai, į kuriuos reikia teigiamai atsižvelgti atliekant bendrą pusiausvyros tyrimą, gali būti, pavyzdžiui, tai, kad pagalba teikiama pagal ES programas⁽²⁶⁾, investicijomis padedama tenkinti Sąjungos atsparumo poreikius, valstybėms narėms reikia apsaugoti savo esminius saugumo interesus; kai taikytina, projektu remiamas tarpvalstybinis bendradarbiavimas; daromas teigiamas poveikis su gynyba susijusių produktų ar jų išteklių tiekimo sąveikumui ir saugumui visoje Sąjungoje⁽²⁷⁾, mažinama priklausomybė nuo trečiųjų valstybių arba projektu padedama

⁽²⁵⁾ 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius, OL L 187, 2014 6 26, p. 1–78

⁽²⁶⁾ Pavyzdžiui, ES gynybos pramonės programų ir sanglaudos fondų lėšomis.

⁽²⁷⁾ Pvz., kai produktai gali patenkinti daugelio naudotojų poreikius visoje Sąjungoje, struktūrizuotai stengiantis užtikrinti įvairų tiekimą.

šalinti kritines gynybos pajėgumų spragas, įskaitant baltojoje knygoje ir SAFE nustatytus trūkumus, bet jais neapsiribojant ⁽²⁸⁾.

Komisija pirmenybę teiks atvejų, apie kuriuos pranešta kaip apie individualią pagalbą ar pagalbos schemas, gynybos parengties tikslu nagrinėjimui. Atlikdama vertinimą, tiek, kiek tokia parama yra valstybės pagalba, apie kurią reikia pranešti, Komisija įsitikins, kad ji būtų būtina ir proporcinga ir nelemtų kompensacijos permokos. Komisija ypač daug dėmesio skirs klausimams arba prašymams pateikti paaiškinimus, pateiktiems valstybėms narėms rengiantis įgyvendinti SAFE, laikantis toje priemonėje nustatyto tvarkaraščio ⁽²⁹⁾, bet taip pat sieks įvertinti, ar dėl gynybos gamybos masto didinimo ir (arba) gynybos pramonės plėtros, kad iki 2030 m. būtų pasiekta gynybos parengtis, su gynyba susijusiuose sektoriuose, be kitų veiksnių, atsiranda tam tikrų suvaržymų, visų pirma dėl ribotų galimybių gauti finansavimą. Prireikus Komisija laiku pateiks tinkamas rekomendacijas dėl viešosios paramos gynybos sektoriui vertinimo ⁽³⁰⁾. Siekdama suprasti, ar tokios rekomendacijos yra reikalingos ir, jei taip, kokia galėtų būti jų taikymo sritis, Komisija proaktyviai prašys pareikšti nuomones, palaikydama nuolatinį ir struktūrinį dialogą su valstybėmis narėmis (įskaitant kartu visas atitinkamas institucijas, pvz., atsakingas už valstybės pagalbą, pramonę ir gynybą) ir kitais suinteresuotaisiais subjektais.

Viešąsias investicijas į gynybą didinti būtina ir tai reikia daryti skubiai, tačiau to nepakaks. Komunikate dėl santaupų ir investicijų sąjungos ⁽³¹⁾, suderintame su Baltąja knyga dėl gynybos parengties 2030 m., pabrėžiama, kad svarbu sutelkti privatųjį finansavimą gynybos pramonei, ir pažymėta, kad būtina imtis ryžtingų ir skubių veiksmų siekiant gerokai padidinti finansavimo galimybes Europos gynybos technologinės ir pramoninės bazės įmonėms. Europos įmonės, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones bei vidutinės kapitalizacijos įmones ⁽³²⁾, turi turėti geresnes ir lankstesnes galimybes gauti kapitalo, įskaitant investicijų rizikos mažinimo garantijų priemones, kad jų sprendimai taptų pramoninio masto ir būtų paskatinta Sąjungai reikalinga pramonės plėtra.

„InvestEU“ fondo ⁽³³⁾ finansavimo ar investavimo operacijoms, kurios vadinamos *strateginėmis investicijomis*, įskaitant gynybos srities operacijas, taikomi specialūs su tinkamumu finansuoti susiję apribojimai, kurie gali trukdyti veiksmingai panaudoti

⁽²⁸⁾ 2025 m. gegužės 27 d. Tarybos reglamentas (ES) 2025/1106, kuriuo nustatoma Europos saugumo veiksmų (SAFE) stiprinant Europos gynybos pramonę priemonė, OL L, 2025/1106, 2025 5 28.

⁽²⁹⁾ Valstybės narės, norinčios gauti finansinę paramą pagal priemonę SAFE, savo susidomėjimą turi pareikšti iki 2025 m. liepos mėn. pabaigos. Netrukus po to jos gaus Komisijos pranešimą apie preliminarinius kiekvienai valstybei narei skirtas paskolų sumas. Iki 2025 m. lapkričio mėn. pabaigos valstybės narės turės pateikti finansinės paramos prašymą kartu su savo Europos gynybos pramonės investicijų planu. Pasirašiusios paskolos susitarimą su Komisija, valstybės narės galės gauti finansavimą.

⁽³⁰⁾ Rekomendacijos dėl valstybės pagalbos suderinamumo gali būti įvairių formų, priklausomai nuo poreikių, pradedant atitinkamų precedentų vadovu arba aiškinamuoju pranešimu ir baigiant savaime saistančiomis Komisijos gairėmis ar programomis.

⁽³¹⁾ Komisijos komunikatas „Santaupų ir investicijų sąjunga. Piliečių gerovės ir ekonomikos konkurencingumo skatinimo ES strategija“, COM(2025) 124 *final*.

⁽³²⁾ 2025 m. gegužės 21 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2025/1099 dėl mažų vidutinės kapitalizacijos įmonių apibrėžties, C(2025) 3500, OL L, 2025/1099.

⁽³³⁾ 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017, PE/74/2020/REV/1, OL L 107, 2021 3 26, p. 30–89.

„InvestEU“ fondą investicijoms į Europos gynybos technologinę ir pramoninę bazę remti. Komisija siūlo pritaikyti gynybos sektoriaus tinkamumo kriterijus atsižvelgiant į finansinių priemonių (skolos, skolos garantijų ir nuosavo kapitalo finansavimo), siūlomų pagal „InvestEU“ fondą, ypatumus, kartu išlaikant būtinas apsaugos priemones. Tai padidins ir supaprastins galimybes gauti finansavimą ir leis geriau remti Europos gynybos technologinės ir pramoninės bazės augimą ir vystymąsi.

Nors Sąjungos tvaraus finansavimo sistema⁽³⁴⁾ netrukdo finansuoti gynybos sektoriaus, tiek finansų, tiek gynybos sektoriui gali būti naudingas papildomas paaiškinimas dėl jos taikymo pateikiant pranešimą dėl gairių. Siekdama suteikti investuotojams teisinio tikrumo, Komisija paaiškina, kad taikant išimtis dėl su Paryžiaus susitarimu suderintų prisitaikymo prie klimato kaitos lyginamųjų indeksų turėtų būti atsižvelgiama tik į ginklus, kurie draudžiami pagal tarptautines ginklų konvencijas, kurių šalimis yra dauguma valstybių narių. Be to, Komisija paaiškina, kad nustatant tvarumo atskaitomybės pareigas visapusiškai atsižvelgiama į gynybos pramonės poreikius ir ypatumus, visų pirma patikslindama, kad gynybos pramonėje dažniau nei kituose sektoriuose taikomos nuostatos dėl neskelbtinos informacijos (pavyzdžiui, apie žaliavų tiekimo apimtį arba tam tikrą su tvarumu susijusią finansinę informaciją) neatskleidimo. Jei tai bus pagrįsta, atsižvelgdama į vykstančias Įmonių informacijos apie tvarumą teikimo direktyvos⁽³⁵⁾ peržiūrą, Komisija atliks papildomus patikslinimus per būsimą Europos tvarumo atskaitomybės standartų⁽³⁶⁾ peržiūrą 2025 m. Galiausiai, peržiūrėdama Su tvarumu susijusios finansinės informacijos atskleidimo reglamentą⁽³⁷⁾, Komisija prireikus pateiks paaiškinimų dėl investicijų gynybos srityje ir ES tvarumo sistemos ryšio siekiant gynybos parengties tikslo.

Įgūdžių ugdymas ir gynybos parengčiai pritaikytų užimtumo sistemų užtikrinimas

Pajėgumų spragų šalinimas ir gynybos gamybos masto didinimas priklauso nuo to, ar gynybos pramonėje yra specializuotų įgūdžių turinčių novatoriškų specialistų, įskaitant tiekimo grandinės dalyvius – nuo mažųjų ir vidutinių įmonių iki didžiųjų rangovų. Nors Europos gynybos sektoriuje dirba kvalifikuoti ir specializuoti darbuotojai, kad gynybos pramonė išsiplėstų dideliu mastu, ji turės pritraukti, išmokyti, įdarbinti daugiau specialistų – nuo techninių darbuotojų iki inžinierių ir specializuotų ekspertų, kelti jų kvalifikaciją, juos perkvalifikuoti ir juos išlaikyti. Šiuo atžvilgiu būtina didinti STEM absolventų dalį. Įgūdžių sąjungą⁽³⁸⁾, įskaitant jos pagrindinį strateginį STEM mokymo planą, palengvins darbo jėgos kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą siekiant remti

⁽³⁴⁾ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088, OL L 198, 2020 6 22, p. 13.

⁽³⁵⁾ COM(2025) 81 *final*.

⁽³⁶⁾ 2023 m. liepos 31 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2023/2772, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/34/ES papildoma tvarumo atskaitomybės standartais, C(2023) 5303, OL L, 2023/2772, 2023 12 22.

⁽³⁷⁾ 2019 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/2088 dėl su tvarumu susijusios informacijos atskleidimo finansinių paslaugų sektoriuje, PE/87/2019/REV/1, OL L 317, 2019 12 9, p. 1–16.

⁽³⁸⁾ Komisijos komunikatas dėl įgūdžių sąjungos, COM(2025) 90 *final*, 2025 3 5.

gynybos pramonę, be kita ko, stiprinant Įgūdžių paktą ⁽³⁹⁾ ir peržiūrint bei įgyvendinant tikslines įgūdžių akademijas ir remiant profesinės kompetencijos centrus. Komisija remia papildomus gynybos pramonei skirtus profesinės kompetencijos centrus, taip pat darbo jėgos judumą ir remia su gynyba susijusį švietimą pagal Europos gynybos pramonės strategiją ⁽⁴⁰⁾, visų pirma pasinaudodama Europos gynybos pramonės programų ir programos „Erasmus+“ teikiamomis galimybėmis.

Norint visapusiškai pasiekti Europos gynybos parengties tikslą ir pritraukti bei išlaikyti kvalifikuotus darbuotojus, labai svarbu užtikrinti aukštus karinių pajėgų ir gynybos pramonės darbuotojų sveikatos, saugos ir darbo teisių standartus. Karinis personalas ir pramonės darbuotojai atlieka gyvybiškai svarbų vaidmenį ne tik karui siaučiant prie mūsų sienų, bet ir kuriant ilgalaikę taiką Europoje. Darbo laiko direktyva ⁽⁴¹⁾ yra Sąjungos užimtumo ir socialinio *acquis* kertinis akmuo; ja užtikrinama darbuotojų sveikata ir sauga nustatant minimaliuosius darbo ir poilsio laiko standartus. Vyraujančioje geopolitinėje aplinkoje, kad gynybos lankstumas taptų realybe ir būtų paskatintas pramonės augimas iki 2030 m., taikant direktyvos nuostatas ypatingas dėmesys turi būti skiriamas gynybos parengties tikslui. Kalbant apie pramoninę gamybą ir susijusių paslaugų teikimą gynybos sektoriuje, Komisija paaiškina, kad direktyvoje numatytais nukrypti leidžiančiomis nuostatomis ⁽⁴²⁾ galima naudotis tais atvejais, kai veikla, be kita ko, susijusi su gynybos parengtimi, suintensyvėja, ir ragina valstybes nares užtikrinti teisinį aiškumą ir teisinį tikrumą dėl jų taikymo. Kalbant apie ginkluotąsias pajėgas, Teisingumo Teismas yra patvirtinęs, kad direktyva gali būti netaikoma tam tikrai konkrečiai veiklai, įskaitant aktyvų dislokavimą. Išsaugodama esamas lankstumo priemones, Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir socialiniais partneriais dėl direktyvos taikymo ginkluotųjų pajėgų kariniam personalui, be kita ko, dėl to, ar tikslinga iš dalies pakeisti direktyvą, kad esamos išimtyt būtų sugriežtintos.

Išvada

Europoje vėl kilo ginkluotas konfliktas, aplink mus daugėja geostrateginių ir hibridinių grėsmių. Ši dešimtmetį susikurs nauja tarptautinė tvarka. Jei nenorime tiesiog sutikti su pasekmėmis, kurias tai turės Europai ir pasauliui, šią naują tvarką turime formuoti. Atėjo laikas sustiprinti Europos gynybos parengtį, kurią susilpnino dešimtmečiais trukusios nepakankamos investicijos į gynybos pajėgumus, didelės pajėgumų spragos ir nereikalingas biurokratizmas; valstybėms narėms reikia skubiai spręsti šiuos klausimus.

Dėl didžiulio Europos gynybos išlaidų didinimo, apie kurį paskelbta Baltojoje knygoje dėl Europos gynybos parengties 2030 m. pateiktame plane „ReArm Europe“, kartu su specialia finansine priemone valstybių narių investicijoms į gynybą remti, reikia peržiūrėti esamus ES teisės aktus, kad jie būtų lankstesni ir kad būtų pritraukiama daugiau investicijų į gynybą. Paprasčiau, greičiau ir lanksčiau. Remiantis plataus masto viešų konsultacijų rezultatais, taip pat strateginiais ir įgyvendinimo dialogais su pramonės atstovais ir valstybėmis narėmis, šiuo gynybos parengties bendruoju rinkiniu siūloma keisti požiūrį į gynybos parengtį ir lankstumą Sąjungos teisės aktų sistemoje: pašalinti reglamentavimo

⁽³⁹⁾ Komisijos komunikatas „Europos įgūdžių darbotvarkė, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo“, COM(2020) 274 *final*, 2020 07 01.

⁽⁴⁰⁾ Bendras komunikatas „Nauja Europos gynybos pramonės strategija. Užtikrinti ES parengtį, grindžiamą reaguojančia ir atsparia Europos gynybos pramone“, JOIN(2024) 10 *final*, 2024 03 05.

⁽⁴¹⁾ 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų, OL L 299, 2003 11 18, p. 9–19.

⁽⁴²⁾ Visų pirma Direktyvos 2003/88/EB 17 ir 18 straipsniuose.

kliūtis, supaprastinti ir suderinti gynybos sektoriaus taisykles ir procedūras, taip pat Sąjungos reglamentus, kurie daro poveikį gynybos pramonei ir kurie nėra susiję vien su gynyba. Bendruoju rinkiniu siekiama įveikti gynybos pramonei kylančius iššūkius, trukdančius Europos gynybos pramoninei ir technologinei bazei kuo lanksčiau reaguoti į dabartinius padidėjusius Sąjungos poreikius, visų pirma atsižvelgiant į padidėjusią įtampą pasaulyje ir agresijos karą Ukrainoje.

Istorija neatleidžia nei dvejonų, nei delsimo. Mūsų misija – Europos nepriklausomybė. Šis Europos gynybos parengties bendrasis rinkinys yra svarbus žingsnis kuriant nepriklausomą Europą, kuri tarnautų *Pax Europaea*, stiprinant Europos gebėjimą užtikrinti taiką ir saugumą, kad mūsų ateitis būtų apsaugota nuo prievartos ir agresijos, o ateinančios kartos galėtų gyventi svajonių Europoje, už kurią taip sunkiai kovojo mūsų Sąjungos steigėjai, siekiant taikos ir klestėjimo bei vengiant karo ir su tuo susijusių didžiulių žmonių aukų ir žalos aplinkai.